

Le “Tết Nguyên Đán”

Traduit par Nguyễn Tất Cường (JJR64)

Cette fête qui a lieu le 1^{er} jour de l'an du calendrier lunaire permet de célébrer la nouvelle Année et l'arrivée du Printemps.

Elle est connue dans le monde entier sous le nom de Nouvel An Chinois, the New Year of China ; cette désignation est même reconnue comme telle par plusieurs de nos compatriotes.

Je vous traduis ci-après en français un article écrit en vietnamien, qui m'a été adressé par un ami dont lui-même ignore le nom de l'auteur.

Je tiens à remercier cet auteur inconnu de m'avoir éclairé sur une des belles traditions de notre peuple.

Quelle est l'origine exacte du Tết Nguyên Đán ?

Cette fête fait partie de la tradition du peuple vietnamien .

Après des siècles de flottement entre plusieurs dates, les chinois avaient finalement adopté sous la dynastie des Hán (2^{ème} siècle avant JC) la date du 1^{er} jour de l'an du calendrier lunaire pour en faire une fête chinoise .

Le fait de dire que les vietnamiens avaient copié les chinois pour fêter le Tết Nguyên Đán était complètement faux et inacceptable .

Que le Vietnam ait été sous la domination chinoise pendant mille ans (exactement 1050 ans de -111 au +939), c'était vrai ; mais que les bonnes traditions venaient toutes de la Chine, c'était faux !

Beaucoup de bonnes traditions vietnamiennes avaient même été confisquées par les chinois.

Tết venait du mot Tiết, qui voulait dire Période de l'année (Thời Tiết). Nguyên voulait dire Début. Đán voulait dire Matin .

Une question revenait souvent: Pourquoi nos ancêtres n'avaient pas choisi le 3^{ème} mois du calendrier lunaire comme le faisaient nos voisins Cambodgiens, Laotiens et Thaïlandais , mais plutôt le 1^{er} mois de l'année (le mois Dần).

La réponse vous sera présentée plus loin .

Dans l'histoire de la Chine, les chinois avaient changé plusieurs fois de date pour fêter ce début du printemps. L'Empereur Tam Vương de la dynastie Hạ avait choisi le début du 1^{er} mois (Dần) pour fêter le nouvel an. La dynastie Thương avait choisi le début du 12^{ème} mois de l'année précédente (Sửu) alors que la dynastie Chu avait opté pour 11^{ème} mois (Ty). Le choix de ces mois n'était pas sans fondement: le mois Ty correspondait à la création de l'univers, le mois Suu à formation de la Terre et le mois Dan à la naissance de l'homme.

Plus tard, sous la dynastie Đông Chu, Confucius avait suivi l'exemple de la dynastie Hà en ramenant le Tết au début du 1^{er} mois(Dần). Sous la dynastie Tân, le Tết était

même déplacé au 10^{ème} mois de l'année précédente (Hợi). Comme quoi, ça flottait dur !

Finalement, il fallait attendre la dynastie Hán avec l'empereur Hán Vũ Đế pour que les chinois choisissent le début du 1^{er} mois (Dần) pour fêter leur nouvel an, comme l'avait décidé Confucius 3 cent ans avant et comme l'avaient pratiqué les vietnamiens depuis de nombreuses années .

Nos ancêtres vietnamiens étaient essentiellement des agriculteurs surtout dans la culture de riz. Ils avaient choisi le début du 1^{er} mois (Dần) de l'année lunaire pour fêter la nouvelle année et le début du printemps ; la plus belle saison de l'année, où les oiseaux chantaient, les arbres bourgeonnaient, la nature se parait à nouveau de fleurs et de couleurs ; le beau temps était plus propice aux visites et rencontres entre parents et amis, aux retrouvailles avec des êtres chers .

C'était aussi la fin de la récolte du riz, la fin d'une longue période de travail pénible dans les champs. Après une année de dur labeur, les paysans pouvaient se donner au plaisir de la vie, boire, manger, rencontrer la famille et les amis, penser aux proches qui les avaient quittés ...prier et remercier Dieux du Ciel et de la Terre, leurs ancêtres pour leur avoir donné la vie, de quoi manger et vivre .

Tết Nguyên Dan s'appelait dans le temps Tết Nhàn, une tradition qui existait depuis les rois Hùng Vương. Nos ancêtres, descendant du peuple Âu Lạc, avaient coutume de célébrer le Tết depuis le 1^{er} jour de l'an au 30^{ème} jour du 3^{ème} mois lunaire, une fête qui durait 3 mois et qui se terminait par une nouvelle saison de culture de riz.

Les rois Hùng Vương de la dynastie Hồng Bàng (696 avant J C au 258 avant J C) régnaient au Vietnam depuis plusieurs siècles avant Hán Vũ Đế (141 avant J C). La tradition de confectionner le gâteau de riz (Bánh Chưng), le culte des Dieux du foyer(Ông Công, ông Táo) existaient au Vietnam déjà au temps des rois Hùng, bien longtemps avant la domination chinoise(111 avant JC) .

L'appellation du Tết, le Nouvel An Lunaire par le Nouvel An Chinois n'est simplement qu'une usurpation de trop ...

Nguyễn Tất Cường

Tết Nguyên Đán

Tết Nguyên Đán có từ đâu?

Tết Nguyên Đán là của người Việt.

Sắp đến Tết Ta là người Viễn Xứ cảm thấy buồn buồn, tủi tủi vì nghe nhiều người nói là New Year of China!!! (người ngoại quốc không biết đã dành nhưng nhiều người Việt cũng nói như vậy.... thật là buồn).

Thật ra Tết Nguyên Đán là Tiết lễ đầu tiên của năm, bị người Trung Quốc (chôm) của dân Việt ta....

Tết: do chữ Tiết (thời tiết) mà ra. Nguyên: bắt đầu. Đán: buổi sáng sớm.

Vậy Tết Nguyên Đán tức là Tết bắt đầu năm, mở đầu cho một năm mới.

Một câu hỏi đôi khi được đặt ra: Tại sao tiền nhân chúng ta không chọn tháng 3 để tổ chức Tết Nguyên Đán, như các dân tộc Miên, Thái hoặc Lào hoặc một tháng nào đó trong năm mà lại chọn đúng vào ngày đầu tháng Giêng âm lịch.

Người Trung Hoa sau này cũng chọn cùng ngày này làm ngày Tết của họ. Vì sự trùng hợp ngẫu nhiên (hay chôm văn hóa của ta) này thêm vào sự liên hệ giữa hai dân tộc Hoa - Việt vốn đã có hàng nghìn năm trước khi Trung Hoa đô hộ nước ta, nên nhiều người VỘI CHO RẰNG dân tộc ta bắt chước người Trung Hoa về thời gian mừng Tết Nguyên Đán.

Thật ra, đây chỉ là sự ngộ nhận.

Dựa vào lịch sử Trung Hoa, trải qua nhiều triều đại, chúng ta được biết người Trung Hoa có tục lệ mừng Tết Nguyên Đán không phải vào đầu tháng Giêng âm lịch như hiện nay mà thật ra thời gian được chọn để tổ chức mừng Xuân được thay đi đổi lại rất nhiều lần. Chẳng hạn, vào đời Tam Vương nhà Hạ, người Trung Hoa chọn tháng Dần đầu năm để mừng Xuân. Đến đời nhà Thương người ta đổi lại tháng Sửu tức tháng Chạp. Qua đời nhà Chu, người ta lại chọn tháng Tý, tức tháng Mười Một. Ba vị vua trên đây không phải vô cớ, tùy hứng mà chọn những tháng đó, mà là họ đã dựa vào ý nghĩa tốt xấu, căn cứ theo ngày giờ lúc mới tạo thiên lập địa. Họ tin tưởng giờ Tý là giờ thành, giờ Sửu đất nở và giờ Dần sinh ra người.

Đến đời nhà Đông Chu, Khổng Tử một lần nữa noi theo nhà Hạ, đổi lại ngày Tết vào tháng Dần. Qua đời nhà Tần người ta lại thay ngày Tết vào tháng Hợi tức tháng Mười. Cuối cùng, khi nhà Hán lên ngôi, bấy giờ người Trung Hoa lại noi theo gương Khổng Tử chọn ngày đầu tháng Dần, tức tháng Giêng để mừng Tết.

Mừng xuân vào dịp đầu năm âm lịch nói là của người Trung Hoa là hoàn toàn không chấp nhận được.

Tiền nhân chúng ta khôn ngoan, lại xuất thân từ giới nông dân. Sở dĩ các ngài chọn ngày đầu năm âm lịch để tổ chức Tết Nguyên Đán, vì thời gian này nhằm vào đúng mùa xuân, một mùa đẹp nhất trong năm với thời tiết mát mẻ, dịu dàng, cây cối đâm chồi nảy lộc, khoe thắm sắc hương và mang một màu sắc xinh tươi, mới mẻ rất thích hợp trong việc thăm viếng bà con, thân thuộc, bạn bè.

Đây cũng là khoảng thời gian mà mọi công việc đồng áng đã hoàn tất, lúa gặt xong và được đem chứa vào những lẫm lúa. Người nông dân chân lấm tay bùn, sau một năm vất vả với công việc đồng áng, giờ đây được thảnh thơi hoàn toàn có thể cùng nhau hội họp, liên hoan, ăn uống vui vẻ với nhau để tỏ lòng biết ơn đối với Trời Đất và tưởng nhớ đến tổ tiên, ông bà cha mẹ, những người thân yêu ruột thịt đã qua đời!

Tết Nguyên Đán trước đây ta gọi là Tết Nhàn là Tết cổ truyền có từ thời Hùng Vương, sử cũ vốn ta có 12 tháng nhưng cách tính khác ngày này, 1 năm bắt đầu từ tháng chạp tức tháng 12, vì khi ấy dân ta bắt đầu hoạch lúa, tới tháng giêng thì xong, ngày đầu tháng giêng người Âu Lạc có tục cúng lễ tạ ơn tổ tiên trời đất sau 1 mùa lúa nước, ngày Tết diễn ra từ ngày 1/1 cho tới hết 30/3 và kết thúc là lễ hội ngày mùa để bắt đầu 1 vụ cấy mới, ngày Tết này ta sẽ thấy đến đời Hán Vũ đế bên Trung Hoa mới có, còn ta thì ai xem tích Bánh Trưng Bánh Dày thì đều thấy cả, mà tích này là từ thời Hùng Vương thứ 6 tức là trước đời Tần Thủy Hoàng rất là lâu chừng khoảng hơn 1000 năm, vậy mà ngày nay nó lại mang tên New Year of China.

Viễn Xứ hy vọng chúng ta cùng nhau chia sẻ, để cho người Ngoại Quốc cũng như con cháu chúng ta hiểu biết nhiều hơn về Lịch Sử và Văn Hóa dân tộc Việt.

P.S. vẫn còn nhiều thứ mà người Trung Hoa đã chôm văn hóa của người Việt ta rồi nhận là của họ .